

Pokud nemusíme projevovat vnější pozorné reakce, abychom byli pozorní, jak potom může psycholog určit objekty pozornosti? Vhodné jsou úlohy obsahující určení tónu, který je prezentován podle takového plánu, jenž vylučuje správné uhodnutí. Pokusná osoba má po objevení se podnětu stisknout tlačítko. Mluvíme o tzv. **vigilanční úloze**. Od pokusné osoby se požaduje, aby souvisle sledovala prostředí. Nepozornost se projevuje tehdy, když se nestiskne tlačítko po objevení signálu. Ukazuje se obecný úbytek pozornosti s časem. Tyto nálezy mají značný praktický význam. Mnoho prací třeba v průmyslu obsahuje souvislé sledování displejů a detekci neplánovaných podnětů.

Brněnské výzkumy

Na katedře psychologie filozofické fakulty brněnské univerzity i v psychologické laboratoři Československé akademie věd v Brně byla nejdříve pozornost zkoumána samostatně, pak se však rozvinulo interfunkční pojetí. Výzkumy v Brně lze hodnotit v této oblasti v naší zemi jako nejprínosnější.

V. CHMELAR (1892–1988) v letech 1935–1936, 1957 a 1968–1972 prováděl výzkum nebyvalého rozsahu – empirický výzkum vývoje a průběhu trvání dob nepřerušené aktivní optické a akustické pozornosti, ve čtyřech sériích pokusů u velkého počtu osob různého věku a pohlaví při dlouhodobém (jednohodinovém) postupném vnímání a identifikování barev, tónů, bezesmyslových slabik a smysluplného textu. Na jejich základě P. OSECKÝ odvodil **matematické modely procesů spojených s průběhem pozornosti**. Modely podnětové posloupnosti umožňují simulovat různé reálné situace a laboratornímu výzkumu poskytují posloupnosti s výhodnými matematickými vlastnostmi. Individuálně zaměřené modely vlastního průběhu aktivní pozornosti popisují tento proces psychologicky výstižnějšími charakteristikami, než jsou pouhá chybová skóre, a umožňují kontrolovatelnější formulaci hypotéz o tomto procesu. Studium interakce modelů podnětové posloupnosti a průběhu aktivní pozornosti pak slouží v jistých mezích k předpovědi pravděpodobnosti chyby při změně délky a četnosti podnětů, jakož i k ověřování různých

vě bylo za první republiky takových poraden sedmdesát. Jejich vývoj je od počátku spjat s V. Chmelařem a R. Konečným. R. Konečný se zabýval poradenskou psychologií v letech 1927–1938 nejprve v poradně „Společnosti pro výzkum dítěte a péči o dítě“, poté ve studentské poradně při Sociální péči o středoškolské studenty. V. Chmelař byl vedoucím psychologem poradny při Zemské radě živnostenské a ředitelem poradny České zemské péče o mládež v letech 1930–1941.

Válečná doba posléze poradny zlikvidovala. To, že ji paradoxně přežila „Poradna pro manželské rozkoly v Praze“, která byla naší první manželskou poradnou, bylo dáno jejím zaměřením na vypracování rasových rodokmenů. Po válce byly poradenské služby poskytovány např. v rámci Sociodiagnostického ústavu (Z. Matějček, J. Švancara). V 50. letech mnohé poradenské aktivity vzhledem k postoji režimu k psychologii zanikly. Zřejmě prvním školským pedopsychologickým poradenským pracovištěm po uvolnění poměrů v r. 1956 byla Dětská psychologická poradna v Brně. Prvním vedoucím poradny byl V. Chmelař a B. Bárta. Od začátku roku 1959 zde začaly pracovat dvě psycholožky O. Konečná a O. Kolaříková. Klientelu tvořily většinou děti s výchovnými a výukovými potížemi, postupně šlo i o porady při volbě povolání. V r. 1964 bylo pracoviště přejmenováno na Psychologickou výchovnou kliniku. Od roku 1975 byla činnost poradny výrazně omezena.

Pro první brněnskou manželskou poradnu se našly prostory na policejním ředitelství a tato poradna fungovala od 1. prosince 1948. Třetinu klientely tvořily ženy mladších středních let, které byly k návštěvě vyzvány orgány tehdejší sociální péče, tedy poznamenané zpravidla závažnou sociální patologií. Zbývající dvě třetiny odpovídaly běžným návštěvníkům dnešních manželských a rodinných poraden. Od 60. let byla poradna začleněna k Městskému ústředí zdravotnické osvěty v Brně a působili v ní na část úvazku lékař, psycholog a zdravotní sestra. Název „Poradna pro snoubence a novomanžele“ odpovídal změněnému zaměření. Poradna v rámci zdravotnictví existovala paralelně se systémem rodinného poradenství v rámci rezortu sociálních věcí do poloviny 90. let. Zanikla z finančních důvodů.